

Utrikesutskottet

Statsrådets försvarsredogörelse

Till försvarsutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets försvarsredogörelse (SRR 9/2024 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för utlåtande till försvarsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- försvarsminister Antti Häkkinen, försvarsministeriet
- enhetschef Karoliina Honkanen, försvarsministeriet
- specialmedarbetare Dani Niskanen, försvarsministeriet
- enhetschef, brigadgeneral Markku Viitasaari, försvarsministeriet
- utrikesminister Elina Valtonen, utrikesministeriet
- Europeiska kommissionens verkställande vice ordförande Henna Virkkunen, Europeiska kommissionen
- handläggare Sanna Laaksonen, Europeiska kommissionen
- kommunikationsrådgivare Anniina Iskanus, Europeiska kommissionen
- statssekreterare för EU-ärenden Jari Luoto, statsrådets kansli
- chef för representationen Maria Blässar, Europeiska kommissionen
- chef för representationen, ambassadör Jori Arvonen, utrikesministeriet
- ambassadör Matti Anttonen, utrikesministeriet
- ambassadör Piritta Asunmaa, utrikesministeriet
- överstelöjtnant Riku Hartikainen, utrikesministeriet
- ambassadör Maimo Henriksson, utrikesministeriet
- ambassadör Vesa Häkkinen, utrikesministeriet
- ambassadör Pirkko Hämäläinen, utrikesministeriet
- ambassadör Marja Liivala, utrikesministeriet
- ambassadör Kai Sauer, utrikesministeriet
- ambassadör Jukka Siukosaari, utrikesministeriet
- ambassadör Liisa Talonpoika, utrikesministeriet
- utrikesråd Jarmo Viinanen, utrikesministeriet
- militärrepresentant i EU och Nato, generallöjtnant Kim Jäämeri
- enhetschef Minna Laajava, utrikesministeriet

Utlåtande UtUU 3/2025 rd

- enhetschef Outi Hyvärinen, utrikesministeriet
- europakorrespondent Turo Mattila, utrikesministeriet
- specialmedarbetare Matias Pajula, utrikesministeriet
- direktör för nätverket Sårbarhet och resiliens, kommodor Jukka Savolainen, Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot
- direktör Teija Tiilikainen, Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot
- Kommendör för försvarsmakten, general Janne Jaakkola, Försvarsmakten
- strategichef Sami Nurmi, Försvarsmakten
- underrättelsechef, brigadgeneral Pekka Turunen, Huvudstaben
- forskarstabsofficer Jan Joutsu, Försvarsmakten
- generalsekreterare Petteri Korvala, Säkerhetskommittén
- överdirektör Anssi Kärkkäinen, Transport- och kommunikationsverket, Cybersäkerhetscentret
- styrelsemedlem, överstelöjtnant Tapio Huhtamella, Kadettikunta ry
- verksamhetsledare Antti Lehtisalo, Försvarsutbildningsföreningen
- verksamhetsledare Minna Nenonen, Reservistförbundet
- generalsekreterare Eero Rämö, Finlands Röda Kors
- ordförande Aaro Mäkelä, Finlands Reservofficersförbund rf
- generalsekreterare Jarmo Pykälä, De Hundras Kommitté i Finland rf
- ordförande Ville Viita, Officersförbundet
- direktör Hiski Haukkala, Utrikespolitiska institutet
- äldre forskare Matti Pesu, Utrikespolitiska institutet
- forskardoktor Iro Särkkä, Utrikespolitiska institutet
- forskare Jyri Lavikainen, Utrikespolitiska institutet
- docent Markku Ruotsila
- docent i militärvetenskaper, forskare Ilmari Käihkö
- professor Juhana Aunesluoma
- professor Tuomas Forsberg, Tammerfors universitet
- professor, direktör Kari Liuhto, Paneuropeiska institutet, Åbo universitet
- biträdande militärprofessor Samu Rautio, Försvarshögskolan
- biträdande professor Katri Pynnöniemi
- forskare Linda Jakobson
- forskare Minna Lyytikäinen
- akademiforskare Timo Miettinen, Helsingfors universitet, Centrum för Europaforskning
- universitetsforskare Noora Kotilainen, Helsingfors universitet
- medlem i arbetsutskottet Pentti Lemmetyinen, Finlands FN-förbund
- fackboks författare Emil Kastehelmi
- Senior Advisor Laura Solanko, Finlands Bank
- ingenjörsoverste Jyri Kosola.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Inledning

(1) I försvarsredogörelsen granskas utvecklingen i försvarets omvärld och bedöms behoven av att utveckla försvaret på medellång sikt. I redogörelsen fastställs dessutom de försvarspolitiska

Utlåtande UtUU 3/2025 rd

riktlinjerna för upprätthållandet och utvecklandet av Finlands försvarsförmåga som en del av alliansen samt för Finlands försvarspolitiska och militära roll i Nato, EU och det internationella försvarssamarbetet.

(2) Redogörelsen är en fortsättning på statsrådets föregående försvarsredogörelse (SRR 8/2021 rd) och den har ett nära samband med försvarsförvaltningens strategiska planering. Beredningen av försvarsredogörelsen har i enlighet med regeringsprogrammet också styrts av den analys av omvärlden som ingår i statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse (SRR 6/2024 rd) och vid beredningen av den har också riksdagens ställningstagande till den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen beaktats.

(3) Försvarsredogörelsens tidsperspektiv går över den innevarande valperioden och sträcker sig till 2030-talet. Genom försvarsredogörelsen och genomförandet av den ser man till att den finska försvarsförmågan motsvarar de krav som omvärlden ställer.

(4) Som det stod i den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen är det viktigaste målet för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik att trygga Finlands självständighet och territoriella integritet, förhindra att Finland hamnar i en militär konflikt och garantera finländarnas säkerhet och välfärd. En aktiv försvarspolitik och en stark nationell försvarsförmåga som en del av Nato är mycket viktiga förutsättningar för att målen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik ska kunna nås. Med avseende på fred och säkerhet är det viktigt att stärka det multilaterala, regelbaserade internationella systemet.

Det finska försvarets omvärld

(5) Försvarsredogörelsen beskriver ingående omvärlden för Finlands försvar och de förändringar som skett i den. Utrikesutskottet anser att beskrivningen ligger i linje med den beskrivning som tidigare presenterades i den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen. Försvarsredogörelsen upprepar bland annat att Finlands säkerhetspolitiska miljö är instabil och svår att förutse och att säkerhetsläget kan försämrats snabbt. Ryssland identifieras som det största direkta hotet mot Natos och Natoländernas säkerhet samt mot fred och stabilitet i det euroatlantiska området.

(6) Utskottet konstaterar att utvecklingen efter redogörelsen, som lämnades i december 2024, visar att det behövs snabba reaktioner vid sidan av planeringen på lång sikt. Det världspolitiska läget har förändrats snabbt i början av året och osäkerheten i den utrikes- och säkerhetspolitiska omvärlden har ökat. Den internationella omvärlden präglas av oförutsägbarhet och snabba förändringar i lägesbilden. Till exempel finns det för närvarande ingen klar helhetsbild av vilka riktlinjer den nya regeringen i Förenta staterna kommer att gå in för. Men en förändring jämfört med tidigare kan skönjas i förhållande till Ryssland och Ukraina.

(7) Redogörelsens politiska riktlinjer och de föreslagna utvecklingsåtgärderna är sådana som Finland i det rådande läget måste främja mer kraftfullt än tidigare. Efter det att redogörelsen lämnades har det lagts fast betydande nya riktlinjer både på EU-nivå och i unionens medlemsländer för att stärka försvarsberedskapen och de finansiella resurserna för den samt den industriella och tekniska basen.

Utlåtande UtUU 3/2025 rd

(8) Efter att redogörelsen lämnades har Förenta staterna startat förhandlingar om fred och stöd för säkerheten i Ukraina. Det är inte lätt att förutsäga vilket slutresultatet och dess konsekvenser för säkerhetsläget i Finland och Europa kommer att bli. I Europa har man hittills inom ramen för den koalition av villiga länder som sammankallats av Storbritannien och Frankrike förhandlat om behovet av omedelbart stöd till Ukraina samt om åstadkommandet av vapenvila och hållbar fred och anknytande säkerhetsarrangemang. På EU-nivå har man å sin sida inlett förhandlingar om ökat stöd från unionen och dess medlemsländer till Ukraina för att se till att Ukraina får det stöd det behöver under alla förhållanden. Utskottet betonar att EU:s målnivå bör förbli hög när det gäller att stödja Ukraina. Det är viktigt att se till att stödåtgärderna för Ukraina genomförs snabbt och med hänsyn till Ukrainas behov. Dessutom är det viktigt att EU skapar en vy för stödet till Ukraina på längre sikt och gör biståndet mer förutsägbart.

(9) Kina har som ambition att befästa sin position som global stormakt med ekonomiska, politiska, tekniska och militära medel. Det militära samarbetet mellan Kina och Ryssland har intensifierats och det påverkar säkerheten i Europa direkt. Även om Kina inte utgör något direkt militärt hot mot Finland har dess strävan att påverka i Finland och närområdena ökat. Kinas strategiska samarbete med Ryssland skapar instabilitet i Europas och Finlands säkerhetspolitiska miljö.

Förändringarna i krigföringen

(10) I redogörelsen konstateras det mycket riktigt att teknisk förmåga är en strategisk resurs nationellt, inom EU och Nato samt bilateralt. Prognostiseringen av den tekniska utvecklingen, integreringen av ny teknik i försvarssystemet samt nyttjandet av framväxande teknik framhävs i framtiden när den tekniska utvecklingen blir snabbare.

(11) När det gäller den tekniska utvecklingen och förändringen av krigsbilden behandlade utskottet vid utfrågningen av sakkunniga särskilt drönarnas inverkan på krigföringen. Enligt erhållen utredning har drönarnas betydelse i krigföringen ökat och till exempel i Ukraina har 70–80 procent av förlusterna orsakats av drönare. Utskottet ser det som angeläget att Finland fäster tillräcklig uppmärksamhet vid att utveckla kapaciteterna att producera och bekämpa drönare både nationellt och i samarbete med andra aktörer med beaktande av en tillräcklig självförsörjning, EU:s strategiska autonomi och Natosamarbetets behov.

Att upprätthålla och utveckla försvarsförmågan

(12) Som Natomedlem bygger Finland sitt försvar på en stark nationell försvarsförmåga som grundar sig på värnplikt och en utbildad reserv som en del av Natos avskräckning och kollektiva försvar. Finlands starka egna försvarsförmåga upprätthålls i alla situationer. Inom försvarspolitik framhävs under redogörelseperioden en stark nationell försvarsförmåga, medlemskapen i Nato och Europeiska unionen samt ett starkare bilateralt och multilateralt försvarssamarbete. Dessutom är ett långsiktigt stöd till Ukraina viktigt också med tanke på Finlands säkerhet och försvar.

(13) För landets försvar är det viktigt att vi har en stark försvarsvilja, framhåller utskottet. Försvarsviljan i Finland har av hävd varit mycket hög, och detta bör säkerställas också framöver. Dess kärna utgörs av en nationell enighet och en uppfattning om att Finland är ett land värt att för-

Utlåtande UtUU 3/2025 rd

svara. Det väsentliga är ett fungerande samhälle där det råder samhällsfred, förtroende för myndigheterna och tillit mellan befolkningsgrupperna. Dessa är väsentliga faktorer när man bekämpar angrepp utifrån och olika former av påverkan.

(14) En aktuell fråga som gäller hur försvarsförmågan ska upprätthållas och utvecklas är vilket behov det finns av att använda infanteriminor och vilken den avskräckande effekten blir i finländska förhållanden. Försvarsredogörelsen tar inte ställning till frågan, men regeringen beslutade den 1 april 2025 att inleda beredning för att frånträda konventionen om förbud mot användning, lagring, produktion och överföring av infanteriminor samt om deras förstöring (Ottawakonventionen). Utskottet kommer att ta upp ärendet till behandling när den proposition som för närvarande bereds vid utrikesministeriet föreläggs riksdagen våren 2025. I princip anser utskottet det viktigt att försvarets kapacitetsbehov granskas noggrant i Finlands försämrade säkerhetspolitiska miljö med beaktande av såväl iakttagelserna av Rysslands anfallskrig i Ukraina som den tekniska utvecklingen. Eftersom det är fråga om ett internationellt avtal är det viktigt att också beakta de anknytande utrikes- och säkerhetspolitiska konsekvenserna samt det regelbaserade internationella systemet.

Reform av armén

(15) Tyngdpunkten i den materiella utvecklingen inom Försvarsmakten förskjuts till markförsvaret, vars reform är en mångfasetterad och långvarig helhet som påverkar hela försvarssystemet. Den här helheten ska säkerställa arméns stridsförmåga inom hela riket. Armén utvecklar verksamhetssätten och truppstrukturerna med hänsyn till alliansens gemensamma mål.

Nato

(16) Natomedlemskapet är den största efterkrigstida förändring som skett i Finlands försvar, står det i redogörelsen. Redogörelsen går med fog utförligt in på Finlands roll i Nato och lägger fast vilka följder och krav som medlemskapet innebär.

(17) I redogörelsen beskrivs förtjänstfullt Finlands position som del av Natos säkerhetshelhet i Nordeuropa och Östersjöområdets växande betydelse för alliansen. För Finland är det särskilt viktigt att alliansen har förmåga att bemöta hotet från Ryssland.

(18) Utöver detta ser utskottet det som viktigt att Finland visar sitt engagemang i hela alliansens verksamhet och beaktar alla allierades säkerhetsproblem i enlighet med 360-gradersperspektivet. Detta är viktigt för att säkerställa ett starkt och funktionsdugligt Nato.

(19) Enligt utredning väntas Natos toppmöte i Haag den 24–26 juni 2025 komma överens om ett nytt försvarsutgiftsåtagande för alliansen. I det skärpta säkerhetsläget anser utskottet det klart och motiverat att åtagandet höjs jämfört med det nuvarande målet att använda 2 procent av BNP för försvaret. Utskottet lägger vikt vid att Natos försvarsplanering och beslut om ny nivå på försvarsanslagen bygger på behovet.

(20) Utskottet betonar också vikten av att alla alliansmedlemmar uppfyller de gemensamt överenskomna målen. Finlands försvarsutgifter utgör cirka 2,3 procent av BNP 2025. Nyligen offent-

Utlåtande UtUU 3/2025 rd

liggjorde regeringen ett nationellt beslut om att höja försvarsanslagen till minst 3 procent av BNP senast 2030.

(21) Diskussionen om en ökning av försvarsutgiftsåtagandet har ett nära samband också med Förenta staternas långvariga krav på att Europa ska ta större ansvar inom försvarssektorn. Med den nya amerikanska administrationen har dessa krav ökat ytterligare. Utrikesutskottet betonar vikten av att stärka Natos europeiska pelare och anser att det är till nytta för hela alliansens verksamhet. Det är viktigt att Natos och EU:s roller inom säkerhetsområdet kompletterar och stärker varandra. Natos och EU:s strategiska partnerskap har en central roll med tanke på den euroatlantiska säkerheten och stabiliteten.

EU

(22) Europeiska unionen är Finlands viktigaste referensram och värdegemenskap inom såväl politik som ekonomi samt säkerhetsgemenskap. Dessutom är unionen den viktigaste kanalen för utrikespolitisk påverkan för Finland. Ju mer enat och starkt EU är, desto mer tryggad är Finlands ställning. Till detta hänför sig också en effektivisering av unionens beslutsförmåga, vilket utskottet har behandlat närmare i sitt betänkande om den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen (UtUB 14/2024 rd, stycke 56).

(23) Utskottet välkomnar att försvarsredogörelsen konstaterar att EU har stärkt sin roll som utrikes-, säkerhets- och försvarspolitisk aktör med anledning av det anfallskrig som Ryssland inlett. EU:s växande roll i försvarsfrågor ger Finland och de övriga medlemsländerna ytterligare verktyg för att utveckla avskräckningen och försvaret.

(24) Enligt redogörelsen styrs EU:s försvarssamarbete av unionens strategiska kompass som antogs 2022. Utskottet konstaterar att efter att redogörelsen lämnades publicerade kommissionen den 19 mars 2025 en vitbok om det europeiska försvarets framtid. Vitboken lyfter fram behovet av att höja den europeiska försvarsberedskapen fram till 2030.

(25) Vitboken återger de försvarsprioriteringar som Europa särskilt bör investera i. Dessa fokusområden är bland annat luft- och robotförsvar, artillerisystem, ammunition och robotar, drönare, militär rörlighet, telekrigföring inklusive artificiell intelligens samt strategisk potential. I vitboken behandlas dessutom stödet till försvarsindustrin, Ukraina och planerna på att förenkla regleringen av försvaret.

(26) Vitboken skapar också en ram för planen ReArm-Europe, som publicerades i mars 2025, för att stärka EU:s försvarsfinansiering. Planen består av sex pelare: 1) ett nytt låneinstrument på 150 miljarder euro (kallat Safe, baserat på artikel 122 i FEUF) för att påskynda försvarsinvesteringar, 2) lindringar av de finanspolitiska reglerna, 3) användning av EU-budgeten för försvarsinvesteringar, 4) bredare omfattning av bidrag från Europeiska investeringsbanken, 5) mobilisering av privat kapital och 6) ekonomisk förutsebarhet. Riksdagen behandlar dessa initiativ separat i form av E- och U-skrivelser som kommer lämnas senare.

(27) Utrikesutskottet konstaterar att utöver Rysslands anfallskrig har osäkerheten i världspolitiken och det internationella samarbetet bidragit till att utvecklingen av EU:s försvarsdimension nu

Utlåtande UtUU 3/2025 rd

befinner sig i en ny dynamisk fas. Utskottet ser det som angeläget att Finland aktivt deltar i utvecklingen av försvarsdimensionen och är öppet för de alternativ som förs fram. Det väsentliga är att stärka de europeiska ländernas försvarskapacitet och försvarsindustri samt det strategiska beroendet på säkerhets- och försvarsområdet och att minska skadligt beroende. Den europeiska försvarsförmågan måste byggas upp i linje med Natos försvarsplaner och på så sätt måste man se till att EU och Nato kompletterar varandra.

Bilateralt och multilateralt samarbete

(28) I redogörelsen behandlas Finlands omfattande bilaterala och multilaterala försvarssamarbetsnätverk. I likhet med redogörelsen betonar utskottet nätverkets betydelse för Finlands säkerhet. Den rådande osäkerheten och de snabba förändringarna i världspolitiken understryker ytterligare betydelsen av ett omfattande samarbetsnätverk.

(29) I sitt betänkande om den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen betonade utskottet Sveriges betydelse som Finlands närmaste partner. Det bilaterala samarbetet är omfattande och etablerat inom olika samhällssektorer, utan begränsningar. Även samarbetet mellan utskotten är mycket intensivt. Det bilaterala försvarssamarbetet fick en helt ny dimension i och med båda ländernas Natomedlemskap, senast bland annat inom Finlands och Sveriges samarbete i fråga om Natos framskjutna närvaro (FLF). Utskottet såg detta som betydelsefullt. Också Norge är en nära partner, och samarbetet intensifieras ytterligare nu då båda länderna är medlemmar i Nato och delar landgräns med Ryssland. En konkret sektor som kräver samarbete och snabba åtgärder mellan Finland, Sverige och Norge är att förbättra de strategiskt viktiga förbindelser som behövs för försvaret och logistiken mellan länderna. I betänkandet konstaterade utskottet också att de nordiska länderna är Finlands närmaste partner och att samarbetet har intensifierats ytterligare i och med den kraftigt försämrade säkerhetspolitiska miljön, särskilt inom säkerhets- och försvarspolitiken. Det är särskilt naturligt nu när alla nordiska länder är medlemmar i Nato, menade utskottet. De nordiska länderna är viktiga för Finland, även i Nato. (UtUB 14/2024 rd, stycke 34—35).

(30) Sveriges betydelse och det nordiska samarbetet i vidare bemärkelse relateras också i försvarsredogörelsen.

(31) Det understryks att Förenta staterna är en betydande och nära allierad och strategisk partner. Samtidigt fäster utskottet uppmärksamhet vid förändringarna i de utrikespolitiska riktlinjer som Förenta staternas nya administration gått in för exempelvis när det gäller Ukraina. Respekten för folkrätten och det regelbaserade systemet bör även framöver utgöra grunden för detta partnerskap. Det är viktigt att Finland för sin del arbetar för att upprätthålla och utveckla relationen men samtidigt beaktar och analyserar de djupgående förändringarna i Förenta staternas politik. Genom målmedvetet arbete måste osäkerheten motverkas. Utskottet delar redogörelsens uppfattning att Förenta staternas engagemang i Europa både genom bilaterala arrangemang och via Nato är en viktig del av Finlands och Europas säkerhet.

(32) Det bilaterala försvarssamarbetsavtalet mellan Finland och Förenta staterna (Defence Cooperation Agreement, DCA) är viktigt för Finlands säkerhet, eftersom det utgör grunden för det breda försvars- och säkerhetssamarbetet med Förenta staterna. Ur Finlands synvinkel är det po-

Utlåtande UtUU 3/2025 rd

sitivt att ett motsvarande avtal också finns mellan de övriga nordiska länderna och Förenta staterna.

(33) Liksom redogörelsen lägger utskottet också vikt vid Finlands nära samarbete med Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Estland. Det finns också skäl att satsa på samarbete med Polen, som i betydande grad satsar på sina kapaciteter, både på EU-nivå och bilateralt. Utöver dessa fäster utskottet uppmärksamhet vid betydelsen av det utökade samarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna (NB8).

(34) När det gäller det multilaterala försvarssamarbetet betonar utskottet särskilt vikten av JEF-samarbetet, som leds av Storbritannien. Utskottet fäster också uppmärksamhet vid Turkiets viktiga roll i Nato och eventuellt i fredsplanerna för Ukraina. Det är viktigt att detta beaktas också i Finland.

Krishantering

(35) Utrikesutskottet betonar krishanteringens betydelse som ett av Finlands viktigaste utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska verktyg för att främja stabiliteten i världen. Krishanteringen stöder enligt redogörelsen konfliktlösning, stabilisering efter konflikter och uppbyggande av säkra samhällen. Utöver de utrikes- och säkerhetspolitiska målen utvecklar deltagandet samtidigt den nationella försvarsförmågan. Utskottet instämmer i försvarsredogörelsens grundläggande riktlinjer om målen för Finlands krishantering. Dessutom betonar utskottet vikten av ett 360-gradersperspektiv på krishantering.

(36) Utskottet noterar att Finlands deltagande i krishantering är ganska lågt. Det är viktigt att statsrådet överväger metoder för att utveckla deltagandet. Utskottet konstaterar att detta kan genomföras exempelvis genom deltagande i nya insatser, inklusive små och kostnadseffektiva insatser, såsom FN:s militärobservationsuppdrag. Att söka sig till högkvarteren för organisationer som genomför insatser (t.ex. FN:s och EU:s politiska enheter) kan vara ett sätt att utveckla och höja profilen för Finlands krishanteringspolitik samt öka kunnandet och den internationella synligheten.

Multilateralt samarbete: vapenkontroll och nedrustning samt export av försvarsmateriel

(37) Utskottet konstaterar att multilateralt samarbete är en del av Finlands och finländarnas säkerhet samt välfärd och ekonomiska framgång. Utskottet anser att den nuvarande omställningsfasen i den internationella omvärlden, särskilt i det internationella regelbaserade systemet, är ytterst oroväckande. Många aktörer utmanar de centrala organisationerna och reglerna i det multilaterala systemet. I denna situation är det särskilt viktigt att Finland och EU arbetar för att stärka regelgrunden och multilateralismen. Det är också viktigt att lyfta fram tillgodoseendet av de mänskliga rättigheterna i enlighet med Finlands utrikes- och säkerhetspolitiska linje.

(38) Inom säkerhets- och försvarspolitiken innebär multilateralism bland annat att avtalsarrangemang som gäller vapenkontroll och nedrustning stöds. Här hänvisar utskottet till de viktiga riktlinjerna i den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen, enligt vilka Finland ska fortsätta med en aktiv och konstruktiv linje för rustningskontroll och nedrustning för att främja den nationella

Utlåtande UtUU 3/2025 rd

och internationella säkerheten. Detta gäller även den försvagade omvärlden i fråga om rustningskontroll och de svåraste omständigheterna för genomförande av anknytande avtal och förutsättningar för rustningskontroll. Finland betonar efterlevnaden av fördragen om rustningskontroll och åtgärder som ökar förtroendet. Finland bidrar med värdefullt stöd till Organisationen för förbud mot kemiska vapen OPCW:s arbete för att främja genomförandet av konventionen om förbud mot kemiska vapen. Det är också angeläget att fortsätta det internationella arbetet mot olaglig spridning av handeldvapen och andra konventionella vapen i syfte att öka säkerheten. Det är positivt och viktigt att försvarsredogörelsen noterar att försvaret engagerar sig i upprätthållandet och utvecklandet av avtalen om och systemen för vapenkontroll. Det är viktigt att försvaret upprätthåller kompetensen och beredskapen för att genomföra det.

(39) I anslutning till vapenkontroll upprepar utskottet synpunkterna i sitt betänkande om den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen när det gäller autonoma vapensystem och i vidare bemärkelse ansvarsfull användning av artificiell intelligens. Utskottet konstaterar att helt autonoma vapensystem som inte kan användas i enlighet med rättsreglerna för krig, det vill säga internationell humanitär rätt, i sig är olagliga och därför inte bör användas eller utvecklas. Beslutet om att använda dödligt våld ska alltid fattas av människan. Helt autonoma vapensystem bör inte heller i fortsättningen utvecklas. Samtidigt behövs det reglering som möjliggör artificiell intelligens och autonomi för att säkerställa utveckling och användning av nya vapensystem i enlighet med internationell humanitär rätt. Finland stöder tillkomsten av ett avtal om autonoma vapensystem. Utskottet uttrycker sitt stöd för det här målet. (UtUB 14/2024 rd, stycke 78).

(40) Också i fråga om exportkontrollen av försvarsmateriel och produkter med dubbla användningsområden hänvisar utskottet till sitt betänkande om den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen. Det är viktigt att Finland utövar ansvarsfull exportkontroll i fråga om dem och handlar i enlighet med sina internationella förpliktelser i fråga om de mänskliga rättigheterna och sin nationella lagstiftning (UtUB 14/2024 rd, stycke 79).

Övergripande säkerhet, motverkande av hybridhot, cyberförsvar

(41) I enlighet med redogörelsen baserar sig det finländska samhällets kriställighet på en handlingsmodell för övergripande säkerhet. Utskottet betonar vikten av denna modell. Det väsentliga är att kunna upprätthålla de vitala samhällsfunktionerna under alla förhållanden. Det förutsätter ett smidigt samarbete mellan såväl myndigheterna som näringslivet, organisationerna och allmänheten. När det gäller försvaret är det viktigt att det inom förvaltningen finns en samlad syn på dess roll och uppgifter i olika situationer.

(42) Att motverka hybridhot ingår som en viktigt led i den övergripande säkerheten och kriställigheten. Då krävs gott samarbete och en aktuell lägesbild, eftersom hybridhoten till sin natur är avsiktligt mångdimensionella. Konsekvenserna av och ansvaret för att bekämpa hoten sträcker sig till åtskilliga nationella myndigheter. Utskottet menar att det är angeläget att Finland aktivt vidtar åtgärder för att stärka EU:s och Natos förmåga att bekämpa hybridhot. Verksamheten vid det i Helsingfors belägna Europeiska kompetenscentret för motverkande av hybridhot är viktig i detta arbete.

Utlåtande UtUU 3/2025 rd

(43) I försvarsredogörelsen behandlas hybridhot och annan icke-militär destabilisering, framför allt genom informationspåverkan. Utskottet betonar vikten av korrekt och tillförlitlig information i ett digitaliserat samhälle. Syftet med informationspåverkan är ofta att polarisera de demokratiska samhällena. Det kan man reagera på till exempel genom riktad strategisk kommunikation i rätt tid. Skrivningarna i redogörelsen om vikten av att utveckla den strategiska kommunikationen är viktiga. När det gäller kommunikationen konstaterar utskottet att den inte kan ledas alltför centraliserat, eftersom motståndarna snabbt övertar ett maktvacuum. Kommunikationen måste vara fortlöpande och långsiktig, särskilt i en grå fas och vid konflikter.

(44) I redogörelsen behandlas också cybersäkerhetens och cyberförsvarets betydelse för att säkerställa den statliga suveräniteten. Den innehåller en bra sammanställning av arbetet för att utveckla det militära cyberförsvaret.

(45) För att cybersäkerheten ska hållas på en hög nivå krävs det en uppdaterad lägesförståelse av cyberhoten mot samhället, framhåller utskottet. För att kunna reagera på den förändrade hotnivån krävs nya och effektiva åtgärder och ett nära samarbete med EU, Nato och partnerländerna. Utskottet anser att skrivningen i redogörelsen om att upprätta en cyberförsvarsdoktrin är viktig. Det är viktigt att doktrinen bereds tvärsektoriellt och att man i samband med planeringen säkerställer dess beröringspunkter med befintliga nationella strukturer och planerar behövliga möjligheter till samarbete och informationsutbyte mellan myndigheterna. Det väsentliga är bland annat att beskriva de nationella myndigheternas och de internationella partnernas roller och kapaciteter.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottet föreslår

att försvarsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande UtUU 3/2025 rd

Helsingfors 29.4.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
vice ordförande Sofia Vikman saml
medlem Eva Biaudet sv
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Vilhelm Junnila saf
medlem Antti Kaikkonen cent
medlem Atte Kaleva saml
medlem Jarmo Lindberg saml
medlem Antti Lindtman sd
medlem Veijo Niemi saf
medlem Annika Saarikko cent
medlem Jenna Simula saf
medlem Ville Skinnari sd
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Sari Sarkomaa saml
ersättare Tuula Väättäinen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Jonna Savola .